

A Pápai Művelődéstörténeti Társaság a Jókaihoz köthető helyi értékek ajánlásáért

„A 'pápai' Jókaihoz köthető-kötődő helyi értékek, és továbbgondolásuk, továbbvitelük, a reformkor sugárzó életszemléletéből fakadóan – a Jókai Emlékévnék köszönhetően – Pápa városában minden korosztály számára érvényesen inspiráló hatását a közösségek alakulásában, és meghatározó azok egyértelmű irányultságában.”

A Jókai Emlékév 2018. alkalmából a Pápai Művelődéstörténeti Társaság Jókaihoz kötődő és vele kapcsolatos értékek gondozását, értéktárba kerülését készítette elő és ajánlotta az értéktár bizottságnak. A Város Napja Jókai konferenciájának záró előadása ezekről az értékekről és továbbgondolásukról számolt be.

A Jókai Emlékév 2018. alkalmából a Pápai Művelődéstörténeti Társaság a következő értékeket gondozta, készítette elő értéktárba kerülésüket:

1. „Az első nyomtatásban kiadott Jókai-elbeszélés, a Pápán írt „Istenítélet” – ajánlója: Boda Sára ref. gimn. diák és Mátyus Aliz, támogató levél: Mezei Zsoltól.

2. „Korsós Bálint: „Áldott legyen a láng...” (Pápai hatások Jókai írásművészetében) tanulmánya” – ajánlója: Vadász Márta, támogató levél: Mátyus Aliz.

3. „A pápai református kollégium Képzőtársasága” – ajánlója:

Hudi József, támogató levél: Mezei Zsolt.

4. „A Pápai Kaszinó” – ajánlója: Hudi József, támogatói javaslat: Mezei Zsolt.

5. „Dr. H. Szabó Lajos: Pápa város jeles díszpolgárai a 19. században c. könyve” – ajánló: Mátyus Aliz, támogatói javaslat: Somfai Balázs.

6. „Jókai díszpolgári oklevele és Herz Dávid a díszpolgári oklevelek alkotója” – ajánló: Mayerné Pátkai Tünde, támogatói nyilatkozat: Mezei Zsolt.

7. „Gáty Zoltán nyitányok” – ajánlója: Horváth Adrián, támogatói nyilatkozat: Bódi László.

8. „A Klára-ház, Jókai Mór pápai lakóhelye” – ajánlója: Mezei Zsolt, támogatói nyilatkozat: Somfai Balázs.

9. Javaslat Váli Mari: Jókai Mór ifju koráról, első házasságáról, ennek a házasságnak harminczkilencz évi tartamáról, – özvegységben töltött idejéről és második házasságáról meg őrzött és fel jegy-

zett emlékek című kézírata Pápán őrzött harmadpéldányának (röviden: Váli Mari visszaemlékezései) Pápa Város Települési Értéktárába történő felvételéhez – ajánlója: Németh Tibor, támogató levél: Hudi József.

Az első nyomtatásban kiadott Jókai-elbeszélés, a Pápán írt „Istenítélet” diák ajánlója Boda Sára református gimnazista diák volt, ma már az ELTE hallgatója. Tagja a Pápai Középiskolások (és volt-középiskolások) Képzőtársaságának, szereplője a 2018. szeptember közepén a Jókai-ház (volt Klára-ház) udvarán megrendezett „Kis esti zene irodalommal” című képzőtársasági, művelődéstörténeti társasági, zeneiskolai közös rendezvénynek, amelyen városunk szerzőitől Rab Zsuzsa korai versei, Petrik Iván *Végre fázom* című verses kötetének versei és a pápai Zeneiskola növendékeitől Vivaldi, Bogár és Zempléni zeneművek hangzottak el – fuvolán és csellón.

A Jókai Emlékév gazdag programot jelentett és jelent a városnak. A Pápai Művelődéstörténeti Társaság – korábbi, felnőttekkel szervezett „kaszinói” után – tavasztól, de még erőteljesebben nyártól, a diák

Képzőtársaság megalakulását segítette, erre a korosztályra ható kedvező folyamatok elindulása érdekében.

Joggal büszke Pápa városa, hogy Jókai Mór első nyomtatásban megjelent elbeszélése a városhoz kötődik. Dr. H. Szabó Lajos helytörténész „Pápa város jeles díszpolgárai a 19. században” c. könyvében Jókai-idézetekként találkozhatunk az *Istenítélet* megszületési körülményeiről, a diákok képzőtársaságáról szóló leírással: «Pápán voltunk, diákok voltunk, mi is alkottunk magunknak tudós társaságot, neveztük mi azt illő szerénységgel képzőtársulatnak, tartottunk gyűléseket, amikben szónokoltunk, úgy, mintha országgyűlésen volnánk, szavaltunk, mint a színpadon, s vitatkoztunk apróságok felett, mintha igazi tudósok volnánk. Olvastunk fel verseket és novellákat, megbíráltuk, s ami jó volt, azt beírtuk egy nagy könyvbe, melyet hívtak Érdemkönyvnek. Ez aktív mulatság a könyvolvasás passzív műveletével lévén összekötve, kicsiny társaságunk közvetlen előmozdítója volt az irodalomnak az által, hogy a megjelent jobb műveket megvette és bámulta, ... és aztán adtunk ki egy egész könyvet, aminek neve volt „Tavaszi.”»

A képzőtársaság alább olvasható jegyzőkönyve, melyben a 20. pont alatt található a Jókai „beszély”, a következő képzőtársasági történésekről tanúskodik – ahogy azt a Mezei Zsolt által szerkesztett „A kényes úrfi s a rongyos baka” című, Jókaival és Petőfivel kapcsolatos írásokkal, Pápán, 2001-ben megjelent kötet tartalmazza):

I. Jegyzői előadás a társaság ez évi munkálatáról.

II. Szavazások és felolvasások.

1.) „Lengyel keservek” jutalmazott dalok Ács Káraitól, szav. Tóth István.

2.) „Lehel” dicséretet nyert ballada Petrovics Sándortól. Szav.: Kiss János.

3.) Mutatvány Jókai Móricz „Tűz és víz” című másodjutalmat nyert beszélyéből. Olv. Dömjén.

4.) Magány beszéd Bárany Gusztáv „Keresztyén és pogány” című beszélyéből. Szav.: A Szerző.

5.) „Petike” Vörösmartytól. Szav.: Kiss Gábor.

6.) Mutatvány Kerkapoly Károl jutalmat nyert értekezéséből ezen feladatról: „Fejtsék ki töredékesen honunk hátramaradása egyéb országoktól, s mik ezen hátramaradásnak okai?” Olv. A Szerző.

7.) „Büvölt lantos” Dömjén Ferentől. Szav. Salkovics Károl.

8.) „Özveg” Vörösmartytól. Szav. Pap Dienes.

9.) Mutatvány Petrics Soma „Viszontorlás” című első jutalmat nyert beszélyéből, olv.: Petrovics Sándor.

10.) „Falusi kislyány Pesten” Czuczortól, szav. Petrics Soma

11.) „Sírdalok” dicséretet nyert Lyramú Ács Károltól. Előadja a szerző.

12.) Mutatvány Bárany Gusztáv „Szerelmem és halál” című beszélyéből, olv. a Szerző.

13.) „Élő szobor” Vörösmartytól. Szav. Ács Károl.

14.) „Ólmos botok” Szalkay Mátyástól. Szav. Petrovics.

15.) Mutatvány Tatay Samu dicséretet nyert értekezéséből a fent nevezett feladatról olv.: a Szerző.

16.) „Szín és való” jutalmazott ballada Petrovicsától: Szav. Kozma Sándor.

17.) Mutatvány Lantay Sándor „Lovag szerelme” ez dicséretet nyert beszélyéből olv.: a Szerző.

18.) „Holdhoz” Vörösmartytól, szav. Pap Dienes.

19.) „Búcsú” B. Eötvöstől, szav.: Parragli Gábor.

20.) „Istenítélet” beszély Jókai Móricztól olv. Bárany Gusztáv.

21.) „Liszt Ferenchez” Vörösmartytól szav. Petrovics.

A Pápai Középközpont Képzőtársasága természetesen nem ha-

sonlít elődjéhez, de célkitűzéseiben – ahogy ez Hudi József ajánlásában alább olvasható – sokban azonos. Más módokon és eszközökkel, de a véleményt formálni tudó, döntései súlyának tudatában levő, jövőjéről felelősen gondolkodó diákságnak az e területeken megerősítése a cél. Kötődésein keresztül családhoz, társakhoz, iskolához, falujához, városához, a pápai diákság is formálójává válik a Jókai-évben kapott lehetőségeinek.

Az első nyomtatásban megjelent Jókai-elbeszélés, az „Istenítélet”, amint az a Jókai idézetek között olvasható, a „Tavaszi”-zsebkönyvben jelent meg nyomtatásban. Az első kinyomtatott „beszély” címe megjelenik a Jókai díszpolgárrá avatására készült pápai díszpolgári oklevelén (készítette Herzl Dávid pápai nyomdász), mégpedig annak második oldalán – ahol az Ókollégium, a Petőfi-ház és a Klára-ház (Jókai egykori lakóháza) látható –, balról, a két angyal által tartott szalagon. Felül az „Istenítélet” felirat, alatta a Génusz írja a főiskolai képzőtársaság érdemkönyvébe a Jókai által Pápán írt első nyomtatásban megjelent elbeszélést. Jókai 50 éves írói jubileumán így ünnepelte a város az író, s mutatta meg hozzá való kötődését.

A kényes úrfi s a rongyos baka kötetben megjelent Mezei Zsolt írás – Mezei Zsolt: A pápai Jókai-kultusz emlékei (1880–1925) – foglalkozik az *Istenítélet* változataival. Az 1848-as „nagy generáció” Pápán fejezetben pedig a következők szerepelnek: „Az Istenítélet, amely 1844-ben a Tarczy szerkesztette Tavasz című antológiában jelent meg, Jókai első kinyomtatott írása. Pápa hozta meg számára az első sikert, s a pályadíjként nyert aranyat”.

A város ismételt kötődéseit, előtérbe kerülnek azok a tudások, amelyek képesek felerősíteni az értekezéseket, amelyek fontosságáról nem

lehetnek kételyei, mert motiváló erejűek.

Jókai Mór levelében Fenyvessy Ferenchez – melyet a fenti könyv teljes egészében közöl – magától a szerzőtől tudhatunk meg dolgokat az első kinyomtatott Jókai-beszély keletkezési körülményeiről: „Áldott legyen a láng, mely utamra rávilágított; áldott legyen a kéz, mely arra rávezetett! Nem kértem Istentől se gyönyört, se gazdagságot: csak munkabíró erőt: – s a munkában meg lett adva a gyönyör, meg a legnagyobb gazdagság: a független szabad ember életmódja. Legsötétebb hálátlanság volna tőlem – Isten és hazám iránt –, ha pályámnak egyetlen árnyoldalára is visszaemlékezném, ha tartogatnék keblemben mást, mint a megelégedés kéjérzetét, mikor visszanezék – egész odáig, a hol a legelső novellámat megírtam.

Megvan-e még az a szőlőlugas a Kláraház kertjében (a szőlőtő halhatatlan), a hol azt a borzalmasan fantasztikus elbeszélést megírtam, a minek »Istenítélet« a neve? Akkor virágozott a szőlő, a dongó méhek segítettek benne. A mű pályázatra volt szánva: azért kellett azt titokban írni, hogy idegen szem meg ne lássa. A »képző-társaság« öt arany jutalmat tűzött ki pályadíjra: egy versre és két novellára. Mikor már be voltak adva a pályaművek, még azután is minden délután kijártam megkérdezni a növekedő szőlőszemekről, hogy mi lesz a munkám sorsa!

A szőlő pedig savanyú volt: még várni kellett.

Hárman laktunk egy szobában: Kerkapolyi Károly, Pap Dini és én. Pap Dini genialis fiú volt: tele elmésséggel; csinos könyvtárt tartott, a miből Kerkapolyi Toquevillet tanulmányozta, én pedig Boz Dickens első művét, a Pickwick klubot, Petőfivel (akkor még Petrovics) és Orlayval csak a tanórákon találkoztunk és főképen a »képző-társaság« ülésein.

Milyen komoly dolog volt ez!

A tagok mindig teljes számmal jelen: Tarczy tanár volt az elnök. A tagok által benyújtott szépirodalmi és esztétikai munkák kiadattak bírálatra. S aztán az ülésben felolvasták a művet és a bírálatot. Mindenki elmondta rá észrevételét. – A köztetszésben részesült műveket azon kitüntetés érte, hogy azokat a szerzőjük sajátkezüleg beírhatta az egyes albumába, a minek az volt a címe: »Érdemkönyv.« Ezekből ismét kiválogatva alakult meg egy jó kötetnyi album a »Tavaszk«, melyet a társulat saját költségén adott ki – s nem vesztett vele. E társaság tagja volt Kolmár József is, emelkedett hangú költeményeiről most is nevezetes író, és Bárány Gusztáv, kinek egy Walter Scottra emlékeztető magyar lovagkori, s egy bibliai tárgyú (A levita felesége) című novellája erőteljes nyelvezetével s fényes fantáziájával annyi reményre jogosított egykor.

Jó barátok voltunk mind. – De ezt nem abban az értelemben kell venni, hogy összeálltunk egymást dicsérni: hanem úgy, hogy versenyeztünk egymással, mindenben és mindenütt: versenyeztünk az osztályban a hely elsőbbségéért: én csak harmadiknak jutottam fel (első volt Kerkapolyi, második Gondol Gábor), versenyeztünk a nyelvtanulásban; versenyeztünk a pályázaton, megmondtuk egymásnak a hibáit, s örültünk egymásnak a diadalán, a sikerén. – Ez az igazi barátság.

Végre eljött a várva-várt nap, a pályabírák véleményének kihirdetése.

Soha ünnepélyesebb nap nem lebegett előttem.

A pályabírák voltak Kovács Pál, Steltner Ignác és Tarczy Lajos. Az első pályadíjat, a két aranyat nem én nyertem el, hanem Orlay, nekem csak a második jutott, az egy arany, s az elismerő véleményekből is a fényes, a magasztaló Orlaynak, nekem csak a buzdító, a jövődre utaló.

S el kell ismernem, hogy Orlay koszorúzott novellája nemcsak jobb volt az enyémnél, de valósággal jó volt. Szép hangulat, költői ér, erőteljes nyelv, művészi alkotás egyesültek benne; míg az enyimbem nem volt más, mint vad fantázia.

Hanem az az egy arany, s ez az egy aranyánál drágább szó, hogy »előbbre törj!« egész életemnek irányadójává lett.

»Ezt« nem felejtettem el; »azt« nem adtam ki soha.

...Azt tartják, hogy egy por szemnyi gyöngyforgács, a gyöngyér kagylóba belopva, azt gyöngytermésre bírja ösztönözni. Ezt hiszem én a pályadíjakról. Az ifjú kedély felnyílatlan kagylóiban egy gyöngyforgács is alkotó ösztönt támaszthat fel.

Nem tudom, van-e önöknek most képzőtársaságuk? Ha nincs, hát alakítsanak..."

„Előbbre törj!” Ahogy az Jókai élete irányadójává vált. Egy nem jó írás (természetesen később maga is látja), de mégis, hogy megiródott, hogy jutalmazták, hogy első kinyomtatott írása lett, és hogy már akkor érzékelte, hogy társáé jobb, és hogy örökre megjegyezte, hogy az első nyomtatásban megjelent volt, mind-mind érték. Ahogy érték számunkra a tény, hogy Jókai első kinyomtatott írása városunkhoz kötődik.

Jókai kérdése és felszólítása pedig – a „Nem tudom, van-e önöknek most képzőtársaságuk? Ha nincs, hát alakítsanak!” buzdító erejűnek bizonyult. 2018-ban megalkult a város hat középiskolájának diákságából a Pápai Középiskolások Képzőtársasága. És a város lehetőségeinek köszönhetően, amit Jókai Mór átélhetett a „Tavaszk”-ban nyomtatva megjelent írása láttán, a város középiskolás diáksága is átélheti, hogy írását nyomtatásban lássa. A város Szélesvíz folyóiratának Diákrovata diák szerzők meg-

jelenésének helye. Még soha nem volt a diákrovat olyan gazdag írássokban, mint a 2018. évi őszi számban. A Diákrovat tartalomjegyzéke olvasható a pmtt.hu honlapon.

A „Jókai Emlékév 2018” folyamatokat elindító programjaként kialakult képzőtársasági középiskolás műhely tagjai egyre inkább kézbe veszik rovatuk szerkesztését is, rovatvezetőkként.

A Pápai Középiskolások Képzőtársaságának előképe lehetett a reformkori képzőtársaság, amelyben Jókai és társai – Orlay Samu és Petőfi – is tevékenyek voltak. A „Javaslat a pápai református kollégium Képzőtársaságának pápai értéktárba történő felvételéhez” ajánlást Hudi József, a Dunántúli Református Egyházkerület Tudományos Gyűjteményei Levéltárának vezetője, főlevéltáros készítette. És mennyi minden van ebben, ami mind ösztönző lehet a város diáksága számára!

«A pápai református kollégium összetett oktatási-nevelési intézmény volt, amely kezdettől nagy gondot fordított növendékei irodalmi-művészeti és erkölcsi nevelésére. A 16–18. században a tanárok az órákat használták fel e célra, 1841-ben azonban Tarczy Lajos professzor kezdeményezésére létrehozták a Képzőtársulatot, amely az iskolán kívül teremtett intézményes lehetőséget a nemes célok megvalósítására.

Az 1841-ben létrehozott Képzőtársaság (későbbi nevén a Pápai Református Főiskolai Ifjúsági Képzőtársulat) a gimnázium felső tagozatának és a teológiai akadémiának, illetve jogakadémiának a növendékei számára tanárelnök irányításával tette lehetővé a különféle csoportokban a szépirodalom, művészet, esztétika, bölcsészet, tudomány művelését, a nemzeti nyelv és szellem öntevékeny ápolását, a hazafias nevelés elmélyítését. Az

iskola életében kiemelkedő jelentőségű volt a sokáig nemzeti ünnepként el nem ismert Március 15-i ünnepség, melyet minden évben a társulat szervezett.

Az iskolai törvények 1585-től kezdve szigorú előírásokkal szabályozták a kollégium szervezeti-működési rendjét, az elsajátítandó tananyagot, a tanulók és tanárok magatartását, viselkedési normáit. Az egyesületi, önképzőköri formában működő Képzőtársulat a konzervatív oktatást mintegy kiegészítette. Az újabb kutatások bebizonyították, hogy a társulat felvilágosult és hazafias szellemiségével, a szabad alkotótevékenység támogatásával, a művészeti, tudományos pályázatok bírálatával, az egyéni teljesítmény elismerésével és díjazásával a kritikusan gondolkodó önálló személyiség kifejlődését, a modern polgárrá válást segítette elő. Gazdag könyvtára naprakész tájékozódást tett lehetővé.

A Képzőtársulat történeti szerepét és jelentőségét hagyományosan a később híressé vált növendékek nevének felsorolásával szokták jellemezni. Az első nemzedéket Petőfi Sándor költő, Jókai Mór író, szerkesztő és Orlai Petrich Soma festőművész neve fémjelzi; az 1849 után felnövő nemzedékből Eötvös Károly író és politikus, Endrődi Sándor költő neve közismert. Őket követte Kozma Andor költő, Lampérth Géza költő, Ólé Sándor memoáriró lelkész, Kiss Géza ormánysági (kákicsi) lelkész és etnográfus, akiknek a munkássága az első világháború előtt kibontakozott. A Pápan teológiát tanuló Tildy Zoltán kispap politikus pályája az 1930-as, Lőrincze Lajos nyelvész az 1940-es években ívelt felfelé. 1945 után a fokozatosan átpolitizálódó Képzőtársulat tevékeny tagja volt Csoóri Sándor költő, Pölöskei Ferenc történész, akadémikus. A teológiai akadémia 1951-ben történt felszámolásával, a református gimnázium 1952-es államosításá-

val a diák-önkormányzatiság teljes egészében megszűnt.

A Képzőtársulat történeti jelentőségét nem csak abban látjuk, hogy kiválóságokat, nagy tehetségeket adott a hazának és az egyháznak, hanem főként abban, hogy tömegeket nevelt az irodalom, művészetek, tudományok szeretetére, értésére, és (profí vagy amatőr szintű) művelésére.

A pápai Képzőtársulat történetét minden, a református kollégium történetével, a nagy tanáregyeniségek működésével foglalkozó monográfia, tanulmánykötet, tanulmány megfelelő terjedelemben tárgyalta, de e tárgykörben önálló feldolgozások is születettek. Ezek közül a legfontosabbak a pmtt.hu honlapon megjelenő írásban találhatóak.

A Képzőtársulat legjobban sikerült irodalmi pályaműveit a kéziratot „Erdemkönyv”-ben őrizte és a Tavasz c. zsebkönyv-sorozat őrizte meg számunkra. A Tavasz c. zsebkönyv először 1845-ben, majd 1871-ben, később általában tízévenként jelent meg. A kiegyezés korától kezdve a pápai hetilapokban, illetve diákújságokban (Pl. a Pápai Kollégiumi Lapokban) is lehetőség nyílt a publikálásra.

Jókai Mór 1880-ban a Képzőtársulatnak írt levelében a következőképpen értékelte az önképzőkör jelentőségét és szellemét: „Jó barátok voltunk mind, de ezt nem abban az értelemben kell venni, hogy összeálltunk egymást dicsérni, hanem úgy, hogy versenyeztünk egymással mindenben és mindenütt: versenyeztünk az osztályban a hely elsőbbségéért (...) Versenyeztünk a nyelvtanulásban; versenyeztünk a pályázaton, megmondtuk egymásnak a diadalán: a sikerén. Ez az igazi barátság.” (Idézi: SZABÓ 1913. 30.) Jókai nem csak szóban ismerte el a Képzőtársulat hivatásának fontosságát, hanem mecénásként is:

1880-tól haláláig évi 5 aranyat küldött, melyből a novellapályázatok I. és II. helyeztjét (3, illetve 2 arannyal) jutalmazták.

Jókai 1896. április 6-án Budapesten kelt levelében arra szólította fel a régi diákokat, hogy évi egy koronával támogassák a társulat pénzügyi alapját. Ekkor úgy fogalmazott: „Ötvennyolc esztendeje, hogy a pápai képzőtársaság fennáll. Ez irodalmi egyesület hatása a magyar közművelődésre folytonos és elvitázhatatlan. Ezernél többre mehet már a száma azoknak, kik mint a pápai főiskola tanulói, a képzőtársaság tagjai voltak, kik tudományos, ethikai és eszthetikai művelődéseket innen nyerték. A pápai képzőtársaságnak van nagy rendeltetése, de nincs legkisebb rendelkezési alapja. (...) Legyünk haládatosak az „Alma Mater”-hez.” (Uo. 32–33.)

Bodolay Géza irodalomtörténész, a magyarországi diáktársaságok legjobb ismerője kollégiumtörténeti tanulmányában Tarczy Lajos tanári tevékenységének bemutatásakor a következőképpen értékelte a Képzőtársaság történeti jelentőségét: „Volt végezetül Tarczy szabadságharc előtti tevékenységének egy olyan létesítménye is, amely később sokunk számára szinte azonossá vált magával az iskolával, vagy legalábbis annak egyenértékű kísérőtársát láttuk benne: a Képzőtársaság, amelyet 1841-ben alapítottak Tarczy buzdítására a tanítványai. A Képzőtársaság megalakulása a forradalom felé siető új évtizednek számos más előjelével együtt szinte jelképe egy új korszaknak.” (TRÓCSÁNYI 1981. 183.)«

Hudi József – teljes egészében idézett – javaslatán kívül (A pápai református kollégium Képzőtársaságának pápai értéktárba történő felvételéhez), még egy javaslatot

is készített, ez pedig: *A Pápai Kaszinó pápai értéktárba történő felvételéhez*. Már a Szélesvíz korábbi számában e témáról írt tanulmánya* segített abban, hogy a Pápai Művelődéstörténeti Társaságnak megalakuljon Pápai Kaszinója. Szélesvíz-számokban olvashatóak az összejövetelek nyomán megszületett, a kaszinó témájában íródott Szélesvíz-írások, de az értékajánlások gondozása is érték-kaszinó alkalmakhoz kötődik.

„Korsós Bálint: *Áldott legyen a láng... – Pápai hatások Jókai írásművészetében*” Vadász Márta, a Református Gimnázium vallásánárának ajánlásában arra inspirál, hogy Korsós Bálint elemzése példánk legyen mai pápai iskoláink szellemének, tanáregyenísegeinek az iskolából kikerült diákok műveiben, teljesítményeiben, gondolkodásában fellelhető hatásainak meglátásához.

„Dr. H. Szabó Lajos: *Pápa város jeles díszpolgárai a 19. században c. könyve*”, melynek 4. fejezete: Jókai Mór Pápa város díszpolgára – sok részében olvasható a Szélesvíz Jókai Emlékévet köszöntő 2018. tavaszi számában, az Ünneplő város rovatban. Ezek átélhetően idézik fel mindazt, ami városunkat és Jókait összeköti. Alfejezetei: Jókai Mór és Pápa kapcsolata; Jókai-emlékek, emlékhelyek Pápán; Jókai Mór ötvenéves írói jubileuma; A Jókai Kör megalakulása; Jókai Mór Pápa város díszpolgára; Dísz-előadások Jókai Mór tiszteletére (1894. január 27-28.); A Jókai utca születése; A Jókai-emlékoszlop avatása.

A „*Jókai díszpolgári oklevele és Herz Dávid a díszpolgári okle-*

velek alkotója” ajánlás Mayerné Pátkai Tünde, a Református Gimnázium igazgatóhelyettesétől egy kivételesen szép oklevélre hívja fel a figyelmet, ami talán még a Pápai Középiskolások Táncházához készült plakát épp olyanra alakulását is segítette. És a szintén diák által készített Kis esti zene irodalommal plakát-meghívójáét is. Sose lehet tudni. A Közgáz kerítésén végignyúló Jókai-molinón ugyanis ennek az oklevélnek is megjelennek oldalai, és még autóból, buszból is jól láthatóan.

A „*Gáty Zoltán nyitányok*” ajánlója, Horváth Adrián, az Erkel Ferenc Zeneiskola igazgatója, nem csak játszhatóvá tette a nyitányokat zeneszerzői, hangszerelési tudásával, de a Gáty-nyitányok között szereplő, a főiskolai zenetanár Jókai díszpolgárrá avatásának díszelőadására szerzett *Magyar nyitány* című darabja el is hangzott zenekarvezetésével. Neki köszönhető, hogy minden érdeklődő pápai számára tudható, hogy városának nem csak kortárs zeneszerzői vannak – ahogy ez látható a Szélesvíz folyóirat őszi számának Hallható világ rovatában –, hanem zeneszerzője, abból a nagyszerű időszakból: Gáty Zoltán.

A „pápai” Jókaihoz köthető-kötődő helyi értékek, és továbbgondolásuk, továbbvitelük, a reformkor sugárzó életszemléletéből fakadóan – a Jókai Emlékéveknek köszönhetően – Pápa városában minden korosztály számára érvényesen inspiráló hatású a közösségek alakulásában, és meghatározó azok egyértelmű irányultságában.

MÁTYUS ALIZ (Zalalövő, 1948) író, szociológus, a Pápai Művelődéstörténeti Társaság alelnöke.

* E témában Hudi József: A Pápai Kaszinó és vendégei a reformkorban. Szélesvíz 2015. II. évf. 1. szám 16-20. oldalain található írása jelent meg.